

Aleg 345

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z administracji krajowych funduszków koszarowych na budowę koszar za czas od 1. stycznia 1901 do dnia 30. listopada 1901.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 21. czerwca 1902 przekazał Wysoki Sejm Komisji administracyjnej do sprawozdania przedłożenie Wydziału krajowego o administracji funduszami krajowymi na budowę koszar dla wojska przeznaczonymi, za czas od 1. stycznia 1901 do 30. listopada 1901.

Komisya administracyjna uważa za stosowne wykonanie tego zlecenia rozpocząć od krótkiego przedstawienia genezy i źródeł tak zwanych krajowych funduszków koszarowych, które to szczegóły wobec nowego składu Sejmu, nie wszystkim P. T. kolegom sejmowym znane, następunie w streszczeniu się przedstawiają:

I. Geneza krajowych funduszków koszarowych i ich rodzaje.

Źródło i przyczyny powstania tak zwanych kraj. funduszków koszarowych należy odnieść do stosunku kwaterekowego, polegającego z jednej strony na uprawnieniu władzy państwowej do żądania pomieszczenia jej siły zbrojnej podczas pokoju, z drugiej strony na obowiązku obywateli państwa dostarczenia tego pomieszczenia.

Jestto więc obowiązek natury publicznej, na prawie publicznem oparty i tak też pojmują go obecnie obowiązujące przepisy kwaterekowe, nazywając obowiązek dostarczania kwater „ciężarem publicznym“.

Obowiązek ten nie był dawniej należycie unormowanym, opierał się na luźnych, nie wiążących się ze sobą w całość, rozporządzeniach ministeryalnych i dekretach nadwornych, a w poszczególnych prowincjach nawet i gubernialnych, wykonanie zaś jego, tam zwłaszcza, gdzie nie było koszar wspólnych, zależało nieraz od dobrej woli komendanta.

Dopiero w r. 1851 rozporządzenie ministeryalne z dnia 15. maja 1851 l. 124 Dz. pr. p. po raz pierwszy zestawia te dotąd luźne przepisy w jedną całość i pewien system, stanowiąc stałe normy dla kwaterek, a wykonanie jego składa w ręce rządowych władz administracyjnych.

Według przepisów tego rozporządzenia z r. 1851 cały ciężar kwaterekowego stałego, który w przeciwstawieniu do kwaterekowego przechodowego (w przemarszu) kwaterekowym trwałym (bleibend) nazwanym został, spoczął na gminach, a jak-

kolwiek one też cały ten ciężar dźwigać musiały, to przecież w owych czasach, o ile wolne były od przemarszów lub zawieruchy wojennej przeważnie w innych stronach monarchii się rozgrywającej, ze względu na małe u nas garnizony, przeważnie w stałych koszarach rządowych pomieszczone, nie dawał się tak bardzo w kraju naszym we znaki.

Z zaprowadzeniem atoli obowiązku powszechnej służby wojskowej i wydaniem nowych planów dyslokacji stałej, a wskutek tego ogromnem a nagłem pomnożeniem garnizonów, zmieniły się stosunki kwaterunkowe i wobec ustawowego unormowania innych dziedzin życia społecznego, nastąpiła niezbędna potrzeba uregulowania w drodze ustawy także i stosunków kwaterunkowych, które dotąd tylko rozporządzeniami normowane były.

Tak powstała ustawa kwaterunkowa z 11. czerwca 1879 l. 93 Dz. p. p., która z małemi zmianami, głównie z powodu wzięcia w kombinację także i landszturmu ustawą z dnia 25. czerwca 1895 l. 100 Dz. pr. p. i rozporządzeniem wykonawczem z dnia 27. lipca 1895 l. 119 Dz. pr. p. wprowadzonymi, do dziś dnia obowiązuje.

Ustawa ta ustalająca po raz pierwszy definicye kwaterunku „wspólnego“, (pod którem to mianem rozumie kwaterę dla co najmniej $\frac{1}{2}$ kompanii lub $\frac{1}{4}$ szwadronu) i kwaterunku „rozdzielnego“, (który tylko wyjątkowo i to jedynie wtedy, gdy kwaterunek wspólny jest zgoła niemożliwy, miejsce mieć może), oraz definicyę kwaterunku „stałego“ w odróżnieniu od „chwilowego“, (który ma miejsce tylko podczas przemarszu, koncentracji i ćwiczeń) stworzyła odrazu zupełnie nową sytuację.

Nie odejmując bowiem i nadal z gmin bezpośredniego obowiązku dostarczenia samego pomieszczenia w naturze, orzekła z jednej strony, że kwaterunek w regule i w zasadzie ma być „wspólny“, to jest koszarowy, zatem że gminy mają się odtąd troszczyć o dostarczenie już nie „kwater“ lecz „koszar“, równocześnie z drugiej strony postanowiła, że cały koszt tego kwaterunku (skoro przyznane ze strony skarbu państwa wynagrodzenie po $3\frac{1}{2}$ względnie 6 kr. od żołnierza było oczywiście zbyt niedostatecznem), ma ponosić kraj cały, albowiem w §. 23 wyraźnie orzekła, że kwaterunek jest ciężarem publicznym „krajowym“, „eine öffentliche vom ganze Lande zu tragende Last“ i że kraj sam ma się starać, aby ciężar ten o ile możliwości równomiernie był rozłożonym.

Kwaterunek stał się więc nagle stałym ciężarem krajowym, a staranie o jego równy o ile możliwości rozdział, obowiązkiem Reprezentacji krajowej, która też wobec tego całkiem nowego ciężaru odpowiednie musiała zająć stanowisko.

A wyznać trzeba, że wybór tego stanowiska nie był tak łatwym, zwłaszcza z jednej strony wobec przykrej sytuacji finansowej, w jakiej się kraj wówczas znajdował, a z drugiej strony wobec nagłego a znacznego zapotrzebowania pomieszczeń przez Zarząd wojskowy dla garnizonów, których już wówczas 88 w Galicyi liczyliśmy.

Trzeba więc było, albo jak to się stało w Morawach budować kosztem krajowego skarbu koszary krajowe, albo tak jak to za przykładem Austrii dolnej inne kraje koronne uczyniły, wstawić corocznie pełne kwoty w budżet krajowy na podwyższenie wynagrodzenia dostarczycielom koszar przez Rząd wypłacanego gdyż wobec szczupłości tego wynagrodzenia, a znanych wymagań wojskowości, nie było oczywiście widoków, aby gmina lub ktokolwiek prywatny koszary chciał budować.

Tę ostatnią drogę zaproponował i nasz Wydział krajowy i na podstawie przybliżonego rachunku oraz na podstawie dat od gmin zasiągniętych przyjął roczne koszta niechybnie stąd wyniknąć mające na ogólną kwotę 80.000 zł. rocznie i na podstawie tego jak najniżej zestawionego obliczenia wstawił w preliminarz budżetu kraj. na rok 1880 w rubryce XIV. jako wydatek na kwaterunek dla wojska za czas od 1. lipca 1879 do 30. grudnia 1879 kwotę 40.000 zł. zaś za cały rok 1880 kwoty 80.000 zł. czyli razem 120.000 zł. Komisya budżetowa ówczesnego Sejmu nie przyjęła atoli tej rubryki, wychodząc z zasady, że wprawdzie ciężar całego kwaterunku według ustawy pada na kraj „lecz stąd jeszcze nie wynika,

aby ciężar ten musiał być pokrywanym z funduszu krajowego, lecz może być wskazane lub stworzone inne źródło albo inny sposób pokrycia tego ciężaru.*

Zarazem sądziła Komisya że sprawy tej nie należało załatwiać incydentalnie przy sposobności uchwalania budżetu, lecz że należało kwestyę tę rozpatrzyć na podstawie dokonanych dochodzeń przez Wydział krajowy przedsięwziąć się mających i następnie osobną uchwałą ją załatwić.

Zapratywanie to podzielił Sejm uchwałą swą na dniu 14. lipca 1880 powzięto, wskutek czego Wydział krajowy nawiązał rokowania z Rządem i ówczesną generalną Komendą we Lwowie a następnie po wysłuchaniu zwołanej w tym celu ankiety, przyszedł w roku 1881 z wnioskiem do Sejmu „aby z funduszy krajowych udzielane były przez Wydział krajowy gminom a w drugim rządzie nawet i osobom prywatnym bezprocentowe pożyczki zwrotne w latach 12 na budowę koszar celem pomieszczenia załóg stale w kraju naszym konsystujących i aby budynki użyte na koszary tak stałe, jak i tymczasowe, wolne były od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.“

Wnioski te Wydziału krajowego przyjęła Komisya administracyjna, a następnie uchwalił je w całości Sejm na posiedzeniu dnia 21. października 1881 przeznaczając na pokrycie wydatków z uchwał tych wynikających kwotę po 60.000 zł. przez lat 3 (1882—1884).

W ten sposób dano początek i źródło nowemu funduszowi krajowemu który odtąd ma stałe miejsce w naszym budżecie.

a) Krajowy fundusz pożyczkowy dla gmin i osób prywatnych.

Sejm uchwalając kredyt 60.000 zł na rok 1882 względnie 180.000 zł. na lata 1882—1884 bynajmniej się nie łudził, że tym sposobem ulży gminom w zupełności w ponoszeniu ciężaru kwaterunkowego i w ten sposób spełni obowiązek równomiernego rozłożenia tego ciężaru ustawą nań nałożony, lecz sądził, że przynajmniej na razie najnaglejszej potrzebie w tym kierunku zadość uczyni.

I rzeczywiście zaraz w pierwszym roku zgłosiło się 19 gmin o pożyczkę przez zarząd wojskowy o budowy koszar urgowanych, wobec czego oczywiście tylko mała ich część mogła być uwzględniona, a cały kredyt został w ten sposób odrazu wyczerpany.

Wobec tego Sejm już roku następnego 1882 na wniosek komisji administracyjnej uchwałą z dnia 28. września 1882, wyznaczony poprzednio kredyt podwoił, wstawiając na cel rzeczony kwotę po 120.000 zł. na oba lata następne przez co uchwalony już kredyt wzrósł do sumy 300.000 zł.

Równocześnie Komendy wojskowe w Krakowie i Lwowie przedłożyły wykazy miejscowości, w których budowy dalszych koszar od gmin domagać się zamierzały, wobec czego Sejm zmuszonym się widział w uchwale swej z dnia 27. września 1884 postanowić że na cele udzielania pożyczek bezprocentowych zwrotnych w latach 12 na budowy koszar przeznacza się corocznie kwotę po 120.000 zł. na dalsze lat 3 (1885—1887) i zarazem ponowił swoją pierwotną uchwałę, że się uwalnia nadal budynki koszarowe od dodatków krajowych.

W ten sposób wyniósł kredyt na cele budowy koszar przez Sejm przyznaną ogólną kwotę 660.000 zł. a Wydział krajowy rozporządzając tą kwotą, udzielać miał z niego pożyczek tym zgłaszającym się gminom, które przez odnośne komendy korpusne wskazane zostaną.

Kredyt ten został atoli już w bardzo krótkim czasie w zupełności wyczerpanym, a kraj znalazł się w tem kłopotliwym położeniu, że musiał obmyśleć nowe drogi i źródła, aby z jednej strony dopomódz gminom w ponoszeniu ciężarów a z drugiej zadość uczynić natarczywym domaganiom się Administracyi wojskowej w kierunku odpowiedniego pomieszczenia załóg. Nowe te wymagania w razie ich uwzględnienia co najmniej 3½ miliona zł. kosztować miały.

Trudno więc już było zadowolnić się dalszem wstawianiem w budżet na lata następne tych samych kredytów po 120.000 zł rocznie i w ten sposób trwać dalej w tem niejako ciąglem prowizoryum, lecz należało raz już rzecz tę regulować i unormować, nie pozostało więc nic innego, jak stworzyć odrębny i stały fundusz li tylko na budowę koszar przeznaczony i odpowiednio go udotować.

Wnioski w tym duchu i kierunku idące, przedstawił Wydział krajowy w przedłożeniach swoich z dnia 10. sierpnia 1887 i z dnia 21. grudnia 1887 żądając zarazem, aby przeznaczyć na dotację tego funduszu kwotę 1 miliona zł. co też Sejm na propozycję Komisji administracyjnej uchwalał swą z dnia 11. stycznia 1888 uczynił i stwarzając osobny stały fundusz na udzielanie pożyczek na budowę koszar, przeznaczył zarazem, na jego ufundowanie kwotę 1 miliona zł., to jest dodał do kwoty już na fundusz ten przeznaczonej, dalszą kwotę 395.000 zł. w drodze pożyczki krajowej uzyskać się mającą

Zarząd tego funduszu porucił Sejm i nadal Wydziałowi krajowemu z tem, że wszystkie zwroty pożyczek udzielanych przez Wydział mają od 1. stycznia 1888 wpływać do rzeczonoego funduszu.

Przez stworzenie tego funduszu nie została jeszcze kwestya kwaterunku w zupełności załatwioną i rozwiązana, albowiem nie dotknięto dotąd jeszcze sprawy kwaterunku „przechodowego“ i „rozdzielnego“ a który jak dawniej nie przestał być ciężarem tak dla gmin, jak i — a może w większej jeszcze mierze dla pojedynczych obywateli nader uciążliwym, jak również nie zaspokojono jeszcze dalszych żądań gmin, które za uzyskane z rzeczonoego funduszu pożyczki nie były w stanie pokryć wszystkich kosztów budowy lub też nie mogąc się doczekać kolei, w której pożyczka przyrzeczona miała im być wypłaconą, musiały zamiaru tego zaniechać i innymi środkami koszarę budować.

Aby temu zaradzić, zebrał się w roku 1888 wiec miast we Lwowie, który uchwalił żądać wydania nowej ustawy normującej stosunki kwaterunkowe i równocześnie podwyższenie funduszu pożyczkowego do kwoty 2 milionów zł. i wystosował odpowiednią petycję do Sejmu.

Sejm petycji tej jednak nie uwzględnił, lecz po długiej dyskusji, mimo żarliwej i wymownej obrony ze strony posłów miejskich przeszedł uchwałą z dnia 10. stycznia 1899 nad nią do porządku dziennego i uchwałę tę w następnym roku 1890 na propozycję Wydziału i Komisji administracyjnej, mimo wniosków mniejszości Komisji administracyjnej żądającej podniesienia funduszu koszarowego do kwoty 1.500.000 zł., ponowił.

Lecz już w następnym roku sam Wydział krajowy, który przedtem był przeciwnym jakimkolwiek podwyższeniu funduszu koszarowego, przychodzi do Sejmu z wnioskiem podwyższenia go do sumy 1,600.000 zł. i proponuje, aby na ten cel corocznie dalsze kwoty po 200.000 zł. przez 3 lata od roku 1892 począwszy w budżet wstawiono, przyczem sam z życzeniem petycji miast, aby pojedynczym gminom spłatę długu na lat 20 rozłożono, tym razem się godzi.

Wnioski te przyjmuje istotnie Sejm w uchwale swej z dnia 15. kwietnia 1892 z tą jedynie różnicą, że podwyższa fundusz koszarowy tylko do kwoty 1,200.000 zł a natomiast poleca Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził rokowania z Rządem w celu uzyskania wydatnego zasiłku dla gmin względnie kraju na budowę koszar.

W ten sposób fundusz koszarowy rośnie do sumy 1,200.000 zł. ale z nim razem rosną i wymagania Administracji wojskowej, która dalszych ofiar od gmin a w ten sposób pośrednio od kraju się domaga, wskutek czego Sejm już tego samego roku bo uchwałą z dnia 24. września 1892 dalszą dotację dla tego funduszu w kwocie 80.000 zł. uchwala.

b) Krajowy fundusz na budowę koszar krajowych.

Okupiony tą drogą spokój nie potrwał atoli długo, bo oto w r. 1895 następują nowe o wiele dalej idące wymagania Zarządu wojskowego domagające się na mocy nowego planu dyslokacyjnego — niezwłocznego pomieszczenia nowych załóg stałych wzdłuż granicy północnej i wschodniej naszego Kraju.

Wojskowość żąda mianowicie budowy koszar dla strzelców w Rawie, Mostach wielkich, Trembowli i Zaleszczykach, a nadto w Mostach wielkich, i Lwowie dla kawaleryi, a w końcu szpitale w Rawie, Mostach i Trembowli, co wszystko wedle skromnych obliczeń co najmniej 1¹/₂ miliona zł. kosztować miało.

Wydatek ten nagły, a niespodziany usiłował Sejm ominąć a względnie przynajmniej złagodzić uchwałą na dniu 8. lutego 1895 powziętą, polecając Wy-

działowi krajowemu, aby gminom zgłaszającym się o pożyczki, a więc także i gminom co dopiero wymienionym udzielił z funduszu pod a) opisanego z powodu jego wyczerpania promes płatnych dopiero w latach późniejszych — aby promesy te gminom rzeczonym w instytucjach finansowych eskontować pozwalał, a odsetki, jakie gminy wskutek zeskontowania pożyczek opłacać będą musiały, z krajowego funduszu koszarowego pokrywał — a jako dotację dalszą tego funduszu, wstawiał odpowiednie kwoty odsetek do corocznego budżetu krajowego.

Mając takie zadanie do spełnienia, odbył Wydział krajowy przez swego szefa departamentu I. wspólną konferencję w komendzie XI. korpusu na dniu 23. marca 1895, w której to konferencji oprócz komendanta korpusu wziął udział także i J. E. p. Namiestnik.

Przy konferencji tej okazało się jednak, że przeważna część gmin, w których miały być wyż. rzeczzone koszary nowe pobudowane, nie daje dostatecznej gwarancji ani terminowego dostarczenia koszar, ani należytego ich później utrzymywania — a nadto, że fundusz koszarowy jest już na cały szereg lat zupełnie wyczerpany, wskutek czego wszystkie pożyczki miałyby w drodze eskontu być realizowane, co by znów dalszy wydatek wskutek opłaty procentów za sobą pociągnęło.

Wobec tego Wydział krajowy otrzymawszy równocześnie propozycję podjęcia budowy tych koszar na własny rachunek, jako koszar normalnych, za opłatą ze strony Rządu czynszu taryfowego przez lat 25 i sądząc, że polecenie Sejmu do wydawania promes eskontowych i opłacania procentów od tego eskonta — nie jest w gruncie rzeczy niczem innym, jak samą pożyczką — zatem mieści w sobie i upoważnienie do zaciągnięcia pożyczki — ze względu na nagłość zwłoki niecierpiącą i natarczywe żądania wojskości niezwłocznego za decydowania sprawy — postanowił uchwałami rady Wydziału krajowego z dnia 2. i 5. kwietnia 1895 złożyć imieniem kraju oświadczenie podjęcia się budowy koszar rzeczonych i szpitali w Mostach, Rawie, Trembowli, Zaleszczykach i Lwowie na koszt kraju i jego imieniem pod warunkiem, „że zarząd wojskowy sam wykona plany szczegółowe, przeprowadzi budowę własnymi organami, odda je inwentaryalnie Wydziałowi krajowemu i opłacać będzie za nie przez lat 25 czynsz oznaczony taryfą wojskową — że zarząd wojskowy sam będzie objekta te utrzymywał za stosownem rocznem ryczałtowie wynagrodzeniem, że przyjmie na siebie odpowiedzialność za wykonanie budowy, wreszcie że wszelka nadwyżka kosztów ponad 1½ miliona pokryta będzie ze skarbu wojskowego.

Oświadczenie to przyjął J. E. p. Minister wojny reskryptem z dnia 14. marca 1895 l. 1019 „z przyjemnością“ jako podstawę do dalszych rokowań. skutkiem czego przyszło pomiędzy rządem wojskowym a Wydziałem krajowym do zawarcia umowy, która następnie przez Wydział krajowy na skutek uchwał Rady Wydziału krajowego z dnia 21. i 25. maja 1895 podpisana została.

Zarząd wojskowy przystąpił niezwłocznie do budowy wszystkich wyż. wymienionych koszar i szpitali, które też prawie wszystkie już w ciągu roku 1895 pod dach doprowadzone zostały.

Co do sposobu pokrycia kosztów budowy w wysokości 1½ miliona, na podstawie planów przez oddział budowniczy wojskowy preliminowanych, odniósł się Wydział krajowy do J. E. K. hr. Badeniego, jako ówczesnego Namiestnika i przewodniczącego ek. dyrekcji gal. funduszu propinacyjnego o czasowe ulokowanie w funduszu krajowym — zapasów gotówki funduszu propinacyjnego w wysokości 1½ miliona złr. za 4 proc. oprocentowaniem z dołu i później umówić się mającymi warunkami zwrotu samego kapitału — na co otrzymał przychylną odpowiedź z dnia 26. czerwca 1895 l. 7426.

Cały powyższy kredyt 1½ milionowy został natychmiast ulokowany w Banku krajowym na 4 proc. i miał być wypłacony Zarządowi wojskowemu w swoim czasie po wykonaniu budowy względnie częściowo w czasie jej trwania, a odsetki od niego i sama spłata kapitału pożyczki funduszowi propinacyjnemu z czynszu taryfowego przez Rząd z koszar opłacać się mającego zwrócona.

O wszystkich tych postanowieniach i zarządzeniach zdał Wydział krajowy sprawę Sejmowi w przedłożeniu swem z dnia 10. grudnia 1895 r. i uzyskał uchwałą Sejmu z dnia 10. stycznia zupełną ich aprobatę.

W ten sposób powstał więc drugi, samoistny fundusz koszarowy, zwany »krajowym funduszem na budowę koszar krajowych .

Tak fundusz ten jak i fundusz pod a) wymieniony mają te wspólne cechy, że powstały z wydatków ściśle krajowych przez kraj wotowanych i przez kraj ponoszonych, oraz że przeznaczenie ich jest chwilowe, bo jakkolwiek chwila ta może być jeszcze bardzo daleką, to tak fundusz pożyczkowy dla gmin, skoro wszystkie gminy zaopatrzone zostaną w stałe odpowiedzialne koszary, cały ten fundusz wróci do Skarbu krajowego, zaś co do funduszu budowy krajowych koszar, skoro pożyczka funduszowi propinacyjnemu z czynszu tych koszar spłaconą zostanie, dalszy dochód ten w przyszłości również będzie wpływał do skarbu krajowego, nie mówiąc już o tem, że nadto całe koszary będą znaczny majątek krajowy przedstawiały.

Odmienny charakter, bo niejako fundacyjny ma trzeci fundusz koszarowy, a mianowicie tak zwany

- c) krajowy fundusz b. gal. korpusu ochotników z r. 1859
 „na budowę koszar i szpitali dla wojska przeznaczony“.

Genezy jego dokładniej nie może tu Komisya administracyjna zapodać, lecz o ile z odnośnych aktów w swoim czasie Wydziałowi krajowemu udzielonych przekonać się mogła, powstał fundusz ten z publicznych składek obywatelskich, zbieranych w roku 1859 na utworzenie osobnego korpusu gal. w czasie kampanii włoskiej i dzielił się, stosownie do istniejącego podówczas podziału administracyjnego naszego kraju, na fundusz krakowski i lwowski.

Pozostałość z tego funduszu darował Najjaśniejszy Pan odręcznym piśmie z dnia 22. kwietnia 1866 na własność funduszowi krajowemu, a pozostałość ta wedle obrachunku Namiestnictwa z r. 1861 wynosiła w okręgu administracyjnym lwowskim kwotę 84.313 zł. 91 ct.
 w okręgu administracyjnym krakowskim kwotę 35.000 „ — „
 razem 119.313 zł. 91 ct.

Fundusz ten pozostał jednak nadal w administracji Rządu, który z niego czynił rozmaite wydatki, a nawet nieraz udzielał zaliczek funduszowi krajowemu, będącemu już podówczas niejednokrotnie w finansowej opresyi.

Wynikały stąd ciągle nieporozumienia i korespondencye między Rządem a Wydziałem krajowym, który wreszcie po długich pertraktacyach zgodził się na propozycyę Rządu, aby z funduszu tego pokrył sobie Rząd część udzielonych zaliczek w kwocie 54.436 zł. 28 ct., pozostałą zaś resztę funduszu tego przesłał kasie krajowej z tem jednak przeznaczeniem, że kwota ta stosownie do życzenia Ministerstwa wojny na udzielanie gminom pożyczek na budowę koszar i szpitali, jako cel pierwotnemu przeznaczeniu możliwie najbliższy, użytą być ma.

Uгода taka zawartą została ostatecznie w r. 1893 pomiędzy Rządem a Wydziałem krajowym i uzyskała aprobatę Sejmu, a fundusz ten przeszedł od tego czasu pod zarząd kraju.

Zgodnie więc z intencjami Monarchy i administracji wojskowej a względnie także i tych, którzy go złożyli, służyć ma fundusz ten wiecześnie potrzebom kwaterunku i cechy tej nigdy nie utracić, a kraj ma nim tylko zawiadywać.

II. Stan krajowych funduszków koszarowych.

ad a) Do kwoty 1,280.000 zł. jaką krajowy fundusz pożyczkowy na budowę koszar gminnych i prywatnych w r. 1902, jak to wyżej nadmieniono, wynosił, dodał Wysoki Sejm uchwałą swą z dnia 30. stycznia 1897 dalszą jeszcze kwotę 111.500 zł. tak że ogólna dotacya całego tego funduszu wynosi dziś kwotę 1,291.000 zł. czyli 2,783 000 koron.

W ciągu roku 1901 wypłacono z funduszu tego dalsze pożyczki a mianowicie:

gminie miasta Stanisławowa	80.000 zł.
Feimłowi Rohatynowi na budowę koszar w Złoczowie	80.000 „
Razem	160.000 zł.

do czego doliczywszy wykazaną w zamknięciu rachunkowym za r. 1900 należność gmin i prywatnych 2,801.798 K. 40 gr.

oraz nie podjętą przez gminę Tarnów resztę pożyczki w kwocie 100.000 „ — „

okaże się, że suma należności czynnych w tym funduszu wynosiła w r. 1901 ogólną kwotę 2,961.798 „ 40 „

a gdy na nią w ciągu roku 1901 dłużnicy spłacili kwotę 262.970 „ 08 „

przeło stan tego funduszu wynosi z dniem 30. listopada (bo sprawozdanie Wydziału krajowego z tymże dniem się zamyka) ogółem kwotę 2,698.828 „ 32 „

ad b) Jak wyżej nadmieniono, winien był kraj c. k. funduszowi propinacyjnemu w chwili zaciągnięcia pożyczki ogółem kwotę 1,500.000 zł. Budową samą koszar wszystkich krajowych, zajmował się sam zarząd wojskowy a podczas niej i w miarę jej postępu miał pobierać z Kasy krajowej odpowiednie zaliczki, resztę zaś podjąć z chwilą ukończonej kołaudacyi wszystkich budynków.

Po wykończeniu budowy przedłożył Zarząd wojskowy Wydziałowi krajowemu rachunek ogólnych kosztów budowy w sumie 1,502.985 zł. 15 kr., przedkroczył więc wydatek preliminowany o kwotę 2.985 zł. 15 kr., którą też stosownie do warunków umowy z własnych pokrył funduszw.

Dochody z koszar krajowych wynoszą od r. 1895 rocznie sumę 73.645 zł. 23 ct czyli 147.290 koron 46 gr. a po zapłaceniu wynagrodzenia za utrzymanie koszar w kwocie 7.120 zł. czyli 14.240 koron, które to utrzymanie administracya wojskowa za zwrotem $\frac{1}{2}\%$ ogólnych kosztów budowy sama wzięła na siebie wynoszą kwotę 66.525 zł. 33 kr. czyli 133.050 koron 66 gr.

Z kwoty tej mają być pokrywane przedewszystkiem procenta bierne od pożyczki 1 i pół milionowej gal. funduszowi propinacyjnemu dłużnej, a po nich pozostała reszta, użyta na spłatę kapitału tej pożyczki.

Stan tego kapitału dłużnego gal. funduszowi propinacyjnemu wynosi z dniem 30. listopada 1901 kwotę 2,564.200 koron.

ad c) Stan tego funduszu wynosił pierwotnie tj. w chwili odebrania go z rąk Rządu kwotę 51.749 zł. czyli 103.498 K. do dnia zaś 30. listopada 1904 wzrósł do kwoty 118.643 K. w kapitale.

Z funduszu tego korzysta gmina Gródek, albowiem gminie tej udzielono pożyczkę w kwocie 100 000 koron z tego właśnie funduszu.

Reszta tego funduszu służyła bądź to na zasilenie chwilowe funduszw a) i b), bądź lokowaną jest jako gotówka.

III. Administracya.

Cała administracya wszystkich trzech krajowych funduszw koszarowych spoczywa w rękach Wydziału krajowego, a Komisya administracyjna konstatuje z przyjemnością, że w administracyi tej trzyma się Wydział krajowy ściśle zasad wytyczonych mu wielokrotnemi uchwałami Sejmu, co też na zupełne uznanie zasługuje.

W szczególności co do funduszu pożyczkowego dla gmin i prywatnych, skoro wydane promesy sięgają już po rok 1913, słusznie zupełnie zastanowił

Wydział krajowy wydawanie dalszych pożyczek, przez co powstrzymał z jednej strony gminy od dalszego a nieraz ryzykownego angażowania się w budowy, a z drugiej strony utrzymać zdołał ład i pewien systematyczny plan w wpływach i wydatkach samego funduszu.

Słusznie też przestrzega i nastaje Wydział krajowy, aby spłata rat pożyczkowych przez dłużników ściśle dotrzymywaną była i regularnie się odbywała.

Odnosnie do funduszu krajowych koszar należy podnieść, że ostateczne obrachunki z administracją wojskową zostały już zupełnie ukończone i cała ta rzecz uregulowaną tak, iż odtąd stale się będzie można trzymać pierwotnego planu amortyzacyjnego, t. j. corocznie około 120.000 koron spłacać na kapitał funduszowi propinacyjnemu.

W tym roku tylko wskutek wyjątkowych okoliczności preliminuje Wydział krajowy spłatę 113.700 koron, to jest o 2.000 koron mniejszą kwotę od spłaty w r. 1901, a to z powodu budowy koszar krajowych dla 24 remont we Lwowie na Wulce, do czego jednak upoważnionym został przez Sejm uchwałą z dnia 2. lipca 1901.

Ujemny rezultat rokowań z Administracją wojskową co do podwyższenia czynszu z koszar krajowych z powodu obowiązujących obecnie wyższych taryf nie może być oczywiście uważany za fakt dla skarbu krajowego pocieszający.

Trudno dziś jednak winić kogokolwiek za może niezbyt jasną stylizację umowy z 25. maja 1895 z wojskowością zawartą, na której gruncie administracja wojskowa uparcie stoi, raczej wyrazić należy nadzieję, że w drodze sądowej sprawa ta pomyślniej dla skarbu krajowego załatwioną zostanie.

Natomiast konstatuje się, że uchwały Wysokiego Sejmu co do budowy koszar na Wulce, przez Wydział krajowy ściśle i według wskazówek wykonane zostały, co również na zaznaczenie zasługuje.

Nie widząc potrzeby do udzielania Wydziałowi krajowemu jakichkolwiek wskazówek co do dalszej administracji funduszami koszarowymi, oraz wobec kończącej się a tak krótkiej sesji sejmowej i wskutek tego nie możliwości należytego przygotowania i opracowania odpowiednich szczegółowych wniosków o zmianę ustawy kwaterunkowej i uregulowanie kwestyi kwaterunku rozdzielonego i przechodowego, pozostawiając czynienie wniosków w tym kierunku inicjatywie poselskiej, uważa przeciw Komisya administracyjna za konieczne przypomnieć Rządowi dawniejsze rezolucye Sejmu wzywające Rząd wobec dalszych domagań się administracji wojskowej i wyczerpania funduszu pożyczkowego aż po rok 1913, do zasilenia funduszu tego ze skarbu państwowego.

Wobec tego Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- I. Sejm Królestwa Galicji i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Kra-kowskiem przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o administracji krajowych funduszy koszarowych za czas od 1. stycznia 1901 do 30. listopada 1901.
- II. Sejm wzywa Rząd o zasilenie krajowego funduszu pożyczkowego dla gmin i osób prywatnych na budowę koszar dla c. k. wojska ze skarbu państwowego.

Przewodniczący
Komisarz administracyjny:

Jan Szeptycki.

Sprawozdawca:

Jahl.